

szolgáltatásainak körét funkcióterv rögzíti. Ez a korszerű iskolai és közművelődési könyvtárakkal szemben támasztott követelmények, valamint a helyi igények és lehetőségek figyelembevételével, az iskola igazgatójának és az iskolai könyvtári munkaközösség vezetőjének egyetértésével készül.

Együtműködési szerződés tartalmazza az állomány tulajdonára, a fejlesztési keretre, a könyvtárosok számára, munkamegosztására, a nyitvatartásra, a könyvtárhasználat módjára vonatkozó intézkedéseket, az irányítás és a felügyelet kérdéseit. A szerződést az iskola és a könyvtár vezetőin kívül a kerületi tanács képviselői is aláírják.

Mivel a könyvtár a közművelődési hálózat része, szakfelügyeletét a fővárosi közművelődési szakfelügyelet látja el, együttműködve az iskolai könyvtári szakfelügyelettel. A párhuzamos vizsgálatok, ellenőrzések elkerülése érdekében a könyvtárakra a két szakfelügyelet egyeztetett szempontrendszert dolgoz ki, s a vizsgálati ta-

paszlatokról az iskolai könyvtári szakfelügyelet folyamatosan tájékoztatja.

A könyvtárak pedagógiai funkciójának fokozottabb érvényesülése és ellenőrzése érdekében a közművelődési szakfelügyelet állandó kapcsolatot tart a szaktárgyi szakfelügyelettel is: észrevételeit, véleményét figyelembe veszi, s a könyvtár munkájában számon kéri.

*

Kettős funkciójú könyvtárak telepítésére csak ott szabad vállalkozni, ahol a fenntartó szerv anyagi támogatása megteremti az ehhez szükséges feltételeket — a megfelelő alapterületet, beszerzési keretet, személyi ellátottságot stb. —, mivel csak ezek együttese teszi lehetővé a tartalmi munka színvonalas elvégzését. És ez nem nélkülözheti a két hálózatnak a jelenleginél is szorosabb együttműködését.

Bánhegyi Gyuláné

Könyvtárak iskolai és közművelődési szerepkörben

Az integrált iskolai könyvtárak lehetséges rendszere

Az integráció szükségességét már a 70-es évek elején felismerve 1971-ben elemeztük a török-szentmiklósi járás (12 község) iskolai könyvtárainak helyzetét, és hasonlóan siralmas állapotokat találtunk, mint amelyeket *Kulcsár Júlia* — később publikált — felmérésében (*Az iskolai könyvtárak helyzete. Bp. 1972. Kossuth Kiadó, 128 l.*) leír. Úgy láttuk, hogy ebből az áldatlan állapotból az integráció a kiút. Kidolgoztuk az integrált iskolai könyvtárak különböző nagyságú településekre érvényes típusait, valamint azt is, miként kell ezeket létrehozni járásunk valamennyi községében. Tervezetünket sokszorosítottuk, és megküldtük a járás valamennyi iskolaigazgatójának, majd 1972. június 1-én a minisztérium és az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum képviselőinek jelenlétében tanácskozáson vitattuk meg, 1973 májusában pedig ismertettük a Hatvani Városi Könyvtárban, a járási és városi könyvtárigazgatók tájkonferenciáján. Úgy éreztük, hogy tervezetünk egy egész megyére kiterjedően meg-

valósulhat. Elképzelésünkéből végül nem lett semmi: 1974. december 31-i hatállyal még a járást is megszüntették. A városban elindított szervezést azonban — minden központi támogatás nélkül, rosszálló és kételkedő véleményektől kísérve, sok ellentmondással és nagy erőfeszítéssel — tovább folytattuk és folytatjuk.

Ez az írás bemutatja az általunk kidolgozott rendszer napjainkban is időszerűnek tűnő változatát, ennek városi megvalósulását és továbbfejlesztési lehetőségeit.

A gyermekek idejének szervezése Könyvtártípusok

A tanulók ésszerű időkihasználása a könyvtári ellátás megszervezésének egyik fontos tényezője. Nagyobb településeken (kis- és középvárosokban vagy a nagyvárosok kerületeiben) általában van egy központi közművelődési könyvtár, több álta-

lános iskola és ezek „beiskolázási” körzeteiben legalább egy-egy közművelődési letéti vagy fiókkönyvtár. A beiskolázási körzetekben az iskola és a fiókkönyvtár egymástól való távolsága eltérő lehet. Ha a fiókkönyvtár távol esik az iskolától, felkeresése nagy idővesztéssel jár. A fiókkönyvtárakat tehát célszerű az *iskolába helyezni*, mert a legtöbb gyermek már ma is az egész napját az iskolában tölti, s a jövő útja az „egésznapos iskola”, ezenfelül a helyben megkapott teljes könyvtári szolgáltatás (olvasóteremhasználat a különféle iskolai és mozgalmi feladatokhoz, önképzéshez; könyvkölcsönzés) időt szabadít fel a tanulásra, sportra, szórakozásra. Miért van szükség mindehhez két külön könyvtárra, miért ne adhatná a teljes szolgáltatást egyazon könyvtár és ugyanaz a könyvtáros? Valóban, az iskolában és a beiskolázási körzetben elegendő egyetlen könyvtár, amely a gyermekek számára mindkét szolgáltatást (az iskolai könyvtárit és a közművelődési könyvtárit) nyújtja.

Mindez megoldható úgy is, hogy a közművelődési könyvtár kölcsönzési letéttel egészíti ki az iskolai könyvtár állományát. Ez a megoldás viszont új kérdést vet fel: miért kell két helyen állományt gyarapítani (külön beszerzési keret, szerződkötés, állományba vétel, feldolgozás, minderre külön személyzet stb.)? Mindezt kiküszöböli a kettős funkciójú integrált iskolai könyvtár, amelyben a tanulók könyvtárhasználatára, olvasásra, önművelésre az iskola irányítása, ellenőrzése (a pedagógus-könyvtáros és a pedagógusok) vezetése alatt történik; megvalósítható az egyéni bánásmód elve, és tervszerűen lehet foglalkozni a tehetséges gyermekekkel, de a hátrányos helyzetűekkel is, mert az iskolai könyvtáros megszabadul az állománygyarapítás adminisztrációs és egyéb terheitől.

Az integrált iskolai könyvtár számos előnyt élvez, ha mögötte egy — az ellátó központ szerepét betöltő — könyvtár áll, amely — több iskola esetében — összehangolja a gyűjtőköröket és a szakmai információ áramlását; intézi az állományellenőrzést, a selejtezést, a könyv- és folyóiratköttetést; irodalomkutatással és -figyeléssel, témabibliográfiák készítésével stb. kielégíti a pedagógusok vagy a tanulók különleges igényeit; s az időszakosan érdektelenné vált vagy elavult könyvek kivonásával és központi raktárba helyezésével megoldja a véges befogadóképességű iskolai könyvtárak raktározási gondjait. (Ez utóbbi lehetőség miatt célszerű az integrált iskolai könyvtárak létrehozását egybeköttni a bázisukat alkotó közművelődési könyvtár ellátóközponti szerepkörének kiépítésével.)

Mindenekelőtt tisztáznunk kell, hogy milyen tekintetben kívánjuk integrálni az iskolai könyvtárakat. Lényegében az integráció két szempontú megvalósításáról van szó.

Az első: amikor nincs rendezett körülmények között működő könyvtára az iskolának (rendezetlen a könyvanyag; esetleges a beszerzési keret; társadalmi munkásként dolgozik a könyvtáros; nincs szabadpólc stb.). Ebben az esetben célszerű *kettős funkciójú, közös fenntartású* iskolai könyvtárakat létrehozni. Így mind a közművelődési, mind az iskolai könyvtár érdekei közös anyagi erőfeszítéssel megvalósulhatnak (a tárgyi feltételek megteremtése, egyesített beszerzési keret stb.). *Közös fenntartásról és működtetésről* van szó, mert az intézmények pénzeszközeit egyesítik. (A feladatokat célszerű együttműködési szerződésben rögzíteni.)

A második eset: ha az iskola már megteremtette a tiszta profilú iskolai könyvtár működési feltételeit, az *ellátást lehet központosítani*, de a tartalmi munkában is szoros együttműködés alakítható ki a közművelődési könyvtárakkal.

Nagyvárosok kerületeiben, városokban, járási székhelyeken és többiskolás nagyközségekben létrehozhatók tehát *kettős funkciójú, közös fenntartású, iskolában elhelyezett könyvtárak; tiszta profilú iskolai könyvtárak* (ahol az iskola közelében megfelelő közművelődési könyvtár működik, így a kettős funkciót együtt valósítják meg, illetve ahol a tiszta profilú iskolai könyvtár közelében van az ellátó központ szerepét betöltő közművelődési könyvtár).

Egyiskolás nagyközségekben (ahol a közművelődési könyvtár maga gyarapítja állományát) a *községi könyvtár gyermekrésze az iskolába telepítve kettős funkciót* láthat el. A gyarapítás egy helyen történik, s elképzelhető az iskolai és a községi könyvtár teljes szervezeti összevonása is. A másik lehetőség az, hogy a *községi könyvtár látja el az iskolai könyvtári feladatokat* is, mert rendelkezik a feltételekkel és közel van az iskolához (500 méternél nem távolabb). Ebben az esetben is elképzelhető a szervezeti összevonás, vagy új intézmények építése esetén a komplex intézmény is, mint például a Bács-Kiskun megyei Kecelen.

A kisközségi típusok lényegileg azonosak az egyiskolás nagyközségekével, az eltérés az, hogy könyvellátásuk az ellátóközpontból történik. Lehetséges az úgynevezett kisközségi komplex intézmény (iskola + könyvtár + művelődési otthon jellegű intézmény) is.

Az integrált könyvtári hálózat megvalósítása

Az integrált (iskolai és közművelődési) könyvtárak helyi, ellátóközponti és országos szakmai-módszertani irányítási rendszert alkothatnának. A szakmai-módszertani irányítást tartalmilag is integrálni kell: ehhez már a főhatóság illetékes osztályai közötti szoros együttműködés is szükséges. Fontos, hogy az államigazgatási szervek munkáját egyeztetett intézkedések szabályozzák. Az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központnak, valamint az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumnak célszerű szoros együttműködést kialakítania, hogy a megyei pedagógus továbbképzési intézetek és a megyei könyvtárak már szintén összehangolt útbaindításokat kapjanak tőlük. Ez korántsem teszi feleslegessé a két megyei intézmény szoros együttműködését, ami azért is célszerű, mert a továbbképzési intézeteknek a saját pedagógiai szakkönyvtár létrehozása (és netán a megyei ellátóközponti szerepkör kiépítése) helyett inkább a megyei könyvtárak pedagógiai szolgálatára kellene építeniük.

Az iskolai könyvtári szakfelügyeletnek is integrálódnia kellene a közművelődési könyvtári szakfelügyelettel. A pedagógusi és könyvtárosi végzettségű szakfelügyelő a közművelődési szakfelügyeleti vizsgálattal egyidejűleg ellenőrizhetné az adott település iskolai könyvtárait. Az iskolai szakfelügyeleti vizsgálat során célszerű a szakfelügyelőknek egy-egy tantárgy könyvtárhasználatra épülő tanítását is megvizsgálniuk. Ugyanígy hasznos, ha az iskolai általános felügyelet a közművelődési általános felügyelettel összehangoltan kiterjed az integrált iskolai könyvtárak működésére is.

Az iskolai könyvtárak fejlett rendszerének létrehozása tehát csak a közművelődési könyvtárhálózzal integráltan lehetséges, mert — az anyagi erők egyesítésével és ésszerű munkamegosztás kialakításával — csak így gazdaságos, hangsúlyozva, hogy az integrációs könyvtári rendszernek is szüksége van megfelelő működési feltételekre és azok folyamatos fejlesztésére. Valamennyi általános iskolai könyvtárnak érdemes a magasabb szintű ellátást nyújtó városi vagy járási ellátó központhoz kapcsolódni, és kettős funkciójú könyvtárat csak ott kell létrehozni, ahol az a korábbinál magasabb szintű szolgáltatást teremt. Az integrált általános iskolai könyvtárhálózat megteremtése után helyes lenne az ellátási integrációt a középiskolai könyvtárakra is kiterjeszteni. Ismeretes, hogy szerte az országban egyre inkább el-

terjedőben van a központi ellátás és a kettős funkciójú könyvtárak létrehozása, mint alulról jövő elteképes kezdeményezés.

Városunkban, Törökszentmiklóson 1971-től 1977-ig a négy általános iskolában fokozatosan létrehoztuk a kettős funkciójú integrált iskolai könyvtárak rendszerét. A könyvtárak folyamatos működésének feltételeit a városi könyvtár és az iskolák együttműködési szerződés alapján közösen teremtik meg.

A városi könyvtár vállalásai: létesítéskor 20—50 ezer forint értékű berendezést és a későbbiekben esetleg további berendezési tárgyakat juttat; évi 5 ezer forinttal járul hozzá a könyvbeszerzéshez; fizeti a heti 12 órában foglalkoztatott iskolai könyvtáros részére a havi 740 forint megbízási díjat; vállalja továbbá, hogy szerződést köt a Könyvértékesítő Vállalattal, és az iskola igényei alapján gyarapítja az állományt (megrendeli, leltározza, feldolgozza és kiszállítja a könyveket az iskolába); módszertani tanácsadást folytat; ajánló jegyzékeket készít; selejtez, könyvet köttet, ellenőrzi az állományt stb.; évente egy író-olvasó találkozót szervez; folyamatosan felvételeket készít az iskolarádió adásairól, és hangszalagra vagy kazettára átjatszva az iskolák rendelkezésére bocsátja.

Az általános iskolák vállalásai (iskolánként): évi 10 ezer forintot juttatnak a könyvbeszerzésre; tantermet adnak könyvtári célokra (fűtéssel, világítással, takarítással együtt); lehetővé teszik a könyvtár heti 10—12 órás nyitvatartását a délutáni órákban, egy pedagógust megbíznak a könyvtárosi teendőkkel, beszerzik a szükséges folyóiratokat, valamint hangszalagokat, kazettákat adnak az iskolarádió hanganyagának átjatszására, és statisztikai adatokat szolgáltatnak a városi könyvtárnak.

Ez a rendszer — eddigi tapasztalataink szerint — lehetővé tette, hogy viszonylag jó állományú, szakszerűen feltárt könyvtár álljon az iskolai nevelő-oktató munka rendelkezésére, továbbá az iskola körzetéhez tartozó tanulók megfelelő közművelődési könyvtári ellátást kapjanak (a városi könyvtár gyermekrezslegének rendszeres igénybevétele mellett). Megvalósult az iskolarádió hanganyagának a tanórán történő felhasználása, továbbá a tervszerű és folyamatos együttműködés is az iskolák és a városi könyvtár között.

Az együttműködés érzékeltetésére — a teljeség igénye nélkül — felsoroljuk az utóbbi három év főbb adatait. A tanulók tanórán szerzett ismereteinek kiegészítésére rendhagyó órákat és író-olvasó találkozókat rendeztünk 1978-ban 6 esetben 322, 1979-ben 10 esetben 462, 1980-ban 9 esetben 343 résztvevőnek; tananyagelmélyítő, illetve kiegészítő foglalkozásokat tartottunk

1978-ban 3501 résztvevőnek, 1980-ban 2138 résztvevőnek; sajátos képző formákat alakítottunk ki állandó összetételű csoportoknak (például hangos újság szerkesztés, Bölcs Bagoly klub létrehozása hátrányos helyzetű gyermekek számára a materialista világszemlélet alapjainak elsajátítására, „Már tudok olvasni!” klub gyengén olvasó gyermekek számára); könyvtárismereti bemutatókat tartottunk nagycsoportos óvodásoknak 1978-ban 12 alkalommal 403 résztvevőnek, 1979-ben 15 alkalommal 481 résztvevőnek, 1980-ban 15 alkalommal 517 résztvevőnek; ismeretterjesztő film- és diavetítéseket rendeztünk 1978 és 1980 között a zenei és ismeretterjesztő részlegben összesen 120 alkalommal 3510 résztvevő számára.

A téli, a tavaszi és a nyári szünetben a könyvtárban és a nyári napközis táborban rendszeresen szerepelt a programban játékos gyermekfoglalkozás és egyhetes olvasótábor, író-olvasó találkozó. Továbbá volt nyelvművelő és tantárgyi verseny, készültek ajánló bibliográfiák szülőknek, tanároknak, óvónőknek stb.

A résztvevők széles köre és sokféle érdeklődése miatt megemlítendőnek tartjuk a mezőgazdasági könyvhónap alkalmával évente megrendezett *mezőgazdasági pályaválasztási vetélkedőt*, amelyen a város négy általános iskolájának és a két városkörnyéki község általános iskolájának 7. osztályos tanulói vesznek részt, s amelyet a mezőgazdasági üzemek is támogatnak (szervezéssel, jutalomkönyvek vásárlásával, autóbusz rendelkezésre bocsátásával, üzembemutatással, a zsűribe szakemberek küldésével stb.). Kiveszi részét belőle a helyi mezőgazdasági szakközépiskola is. Az ilyen vetélkedőkön 300—400 gyermek és felnőtt vesz részt.

A gyakorlat továbbfejlesztése

Integrált iskolai könyvtáraink azonban jelen állapotukban csak kiinduló alapnak tekinthetők, mert a mostani iskolai tantervi elképzelések (egyebek között az önművelési készség fejlesztése, a több forrásra alapozott tanulás stb.) olyan követelményeket támasztanak az iskolai könyvtárosokkal, a könyvtári munkával, a könyvtárhasználattal szemben, amelyeknek nem képesek eleget tenni. Ezért — figyelembe véve a jelenlegi gazdasági helyzetet és a helyi realitásokat — a VI. ötéves terv időszakában minél kisebb anyagi ráfordítással kívánjuk továbbfejlesztetni integrált könyvtárainkat.

Célkitűzéseink: a könyvtárban könyvtárhasználatra épülő tanórákat szervezünk valamennyi

tantárgyból, ezzel általánossá tesszük a könyvtárhasználatot a pedagógusok és a tanulók körében. Mindehhez az új tanterv céljait jól szolgáló, azaz önálló könyvtárteremmel és függetlenített pedagógus-könyvtárossal működő, jól válogatott könyvtárossal rendelkező kettős funkciójú könyvtárakat hozunk létre.

Mivel a könyvtárak általában a magyar szaktanteremben működnek, ahol délelőtt tanítás folyik, a kölcsönzés és az olvasótermi használat délután történik, s tanórát is alig lehet a könyvtárban tartani. A megoldás: pontosan ki kell számítani valamennyi tantárgy könyvtárban tartandó tanórának számát az egész tanévre, és ezeket kell a könyvtárban tartani (nem a magyarórákat), így nem növekednek az iskola tanteremgondjai sem.

A könyvtáros alkalmazásának legcélszerűbb módja, hogy az iskola egy nyugdíjba menő pedagógus béréből két fiatal pályakezdőt alkalmaz, s egyikük tanár—könyvtár (magyar—könyvtár, történelem—könyvtár, matematika—könyvtár) szakos. Így nem kell külön bérkeret, mégsem veszt az iskola pedagógust, sőt a könyvtáros mellett nyer egy egyszakos tanárt. Természetesen a legjobb megoldás az, ha az iskola külön álláshelyet kaphat a könyvtáros számára, ez azonban általában a bérkeret növelését igényli. Elképzelésünk szerint a tanár—könyvtár szakot végzett iskolai könyvtárosnak legalább heti 8 órát tanítania is kell ahhoz, hogy valóban a tantestület tagja legyen, és segíteni tudja a könyvtárban tartott tanórákat, szaktárgyának ilyen jellegű tapasztalatait megszerze, illetve másoknak átadhatta.

A könyvtáros, ha nincs saját órája, a könyvtárban tartózkodik, hogy megfigyelje a más által tartott órák menetét, s észrevételeit, tapasztalatait feljegyezhesse.

Délelőtt a szükséges belső könyvtári munkát végzi, felkészül az órára, szerkeszti a katalógust, bibliográfiát állít össze stb.

A délutáni időszakban az olvasótermi munka mellett a kölcsönzést is folyamatosan képes ellátni, hiszen a tanulók önmaguktól is igen jól el tudnak igazodni a könyvtárban, másrészt a kölcsönzés nem tömegmértetű, s így a szükséges adminisztráció is elvégezhető. (Ebben a könyvtáros szakkör — amelyet minden iskolában célszerű megszervezni — tagjai is segíthetik.)

Jó, ha egy város minden iskolájában más-más tanári szakkal rendelkezik a könyvtáros, mert így hatékony, könyvtárra épülő tanóra-módszertant dolgozhatnak ki a saját szakjukra, és azt a város többi iskolájának is átadhatják.

A tanteremben elhelyezett iskolai könyvtár állományának nagysága erősen korlátozott, mivel

legfeljebb 6 ezer kötet fér el benne. Tekintve, hogy városunk iskolai könyvtárai központi ellátásban részesülnek, megoldható, hogy a helyben levő állomány csak a feltétlenül szükséges, jól válogatott, *élő* könyvanyagot tartalmazza. 1981 tavaszán létrehoztunk egy olyan központi raktárat, amely több községi könyvtár és az iskolai könyvtárak raktározási gondjait is megoldja.

A továbbfejlesztés várható eredményei között említhető, hogy minden bizonnyal kifejlődik majd az általános iskolás korosztály aktív és tudatos könyvtárhasználata; nő a tanulók aktivitása, alkotó-, illetve kifejező készsége, ismeretszintje, bővül látóköriük, fejlődik ízlésük és gondolkodásuk, önművelési készségük, ennek következtében emelkedik a tanulmányi munka színvonala és a ta-

nulmányi szint, növekszik a továbbtanulási esély; még hosszabb távon általánossá válik a felnőttkori könyvhasználat; kiterjedt együttműködés alakul ki az általános iskolák és a városi könyvtár között.

A továbbfejlesztést éves feladatokra bontva kívánjuk megvalósítani, és öt kisközség hasonló módon tervezett központi ellátásának a bevezetéséhez kapcsoljuk. Természetes, hogy az együttes feladat egyrészt az ellátást szolgáló könyvállomány fokozott fejlesztését követeli meg, amelyhez támogatást szándékozunk kérni, másrészt az ellátó városi könyvtár létszámának fejlesztése is szükséges.

Varga Sándor

(A *Könyvtáros* jubileumi cikkpályázatán díjazott munka)

Az iskolai könyvtárak központi ellátása két városban

Veszprém megyében 1977 végén *Ajkán*, majd nem sokkal később *Tapolcán* merült fel az igény, hogy az általános iskolákat a városi könyvtárak lássák el könyvekkel. Körülbelül ebben az időben kezdtek hasonló kísérletekbe Törökszentmiklóson, Hatvanban és Kiskunhalason is. Az utóbbi időben mind nagyobb az érdeklődés eredményeink és gondjaink iránt, ezért látom szükségesnek, hogy közreadjam, vitára bocsássam tapasztalatainkat. (Lásd még Mészárosné Stenger Katalin *Központi állománygyarapítás Ajkán* című cikkét is a *Könyv és Nevelés* 1981. 4—5. számában.) Már csak azért is, mert mostanában könnyen elbizonytalanodunk a sokféle kísérlet, a nyakra-főre házasodó, majd elváló intézmények láttán, és nem érzékeljük pontosan, melyik kísérletnek van értelme, melyiket érdemes követni. Nekem azonban

meggyőződésem és tapasztalatom is, hogy az általános iskolák központi ellátása a feltételek szerényebb javulása esetén is nagyot mozdíthat az iskolai könyvtárak ügyén. Erre pedig nagy szükség van: az új tantervek a korábbinál sokkal nagyobb mértékben támaszkodnak a könyvekre, folyóiratokra, könyvtárakra, s törekednek a könyvtárhasználati ismeretek elsajátíttatására. (Igaz, nem minden tárgy esetében és — sajnos — nem mindig ügyelnek a fokozatosságra, más tantárgyak követelményeire, de a szükséges kiigazításokra menet közben bizonyára nyílik majd lehetőség.) Ma már néhol akad olyan szaktárgyi felügyelő is, aki számonkéri az óravezetésben, a tanmenetben ezeket a szempontokat és az ismeretek megszerzéséhez szükséges segédeszközök használatát. Tapasztalataink szerint ez a legjobb: az olvasásra, könyvtárhasználatra elsősorban a szaktanár neveljen, akit a szakfelügyelő ösztönözhet erre. Az iskolai és a gyermekkönyvtárak már ma sem tudják — *együttesen sem* — kielégíteni az iskola igényeit. Az előbbieket állománya kicsi és gyenge, s többnyire szétszórtnak, szekrényekbe zárva található. Alig van szabadpolcos könyvtárhelyiség, s legfeljebb heti 3—6 órában kölcsönöznek. A gyermekkönyvtárak működési feltételei sem sokat javultak az utóbbi 15 évben! Egy gyermekkönyvtár nem képes arra, hogy 6—15 iskola oktatásának fogaskezeihez egyidőben csatlakozzék. Közoktatásunknak és közművelődésügyünknek tehát egyaránt

